

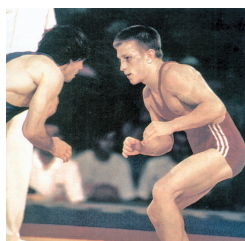
БОРОТЬБА — вид спортивних змагань, що охоплює вільну й греко-римську боротьбу, [дзюдо](#), [самбо](#) тощо; олімпійська дисципліна в античні часи. Змагання проводяться за спец. правилами і в різних вагових категоріях. Для перемоги використовуються тех.-тактичні прийоми: у греко-рим. і вільній — відповідно більш як 100 і 300, в дзюдо і самбо — більш як 1000 (поряд із дозволеними в греко-рим. і вільній застосовуються больові та задушливі прийоми). Б. як форма єдиноборства виникла в первіс. суспільстві, поширилася за рабовласництва, про що свідчать асиріо-вавилон. епос про подвиги Гільгамеша, бронз. статуя борців (бл. 2800 р. до н. е.) у Багдад. музеї, єгипет. гробниці Бені Гассана (серед. 3-го тис. до н. е.). Документальні згадки про Б. датовано раніше 1500 р. до н. е. у Індії, від 700 р. до н. е. — у Китаї, а також Японії від 1 ст. до н. е. Найбільшої популярності Б. зазнала у Стародав. Греції. Вважається, що перші правила з Б. склав засн. Афін — Тезей. Від 776 р. до н. е. Б. — вид змагань на Олімпійських іграх. Проводилося дві першості: з Б. та в поєднанні Б. і боксу. Учасниками та переможцями Олімпійських ігор того часу були, зокрема, Піфагор, Платон, Еврипід, Піндар. У Стародав. Римі Б. не зазнала знач. розвитку і майже зникла в Європі з розпадом імперії 476. У 8 ст. найняті турец. вояки принесли у Персію стиль Б. кореш, який згодом набув поширення у мусульм. володіннях. Після монгол. нашествия 13 ст. тут поширилася монгол. Б. (нині нац. вид спорту в Ірані). На тер. Японії при імператор. дворі 710–1185 стала популярною нац. Б. — *сумо*, яка до 17 ст. стала тут професіонал. видом спорту. Сучасні міжнар. види Б. почали формуватися від 19 ст. Б. греко-рим. та вільна у 2-й пол. 19 ст. домінантними стали в Європі та Америці. Осн. положення сучас. Б. греко-римської сформовано у Франції. Єдиноборство відбувається між двома спортсменами однакової вагової категорії за

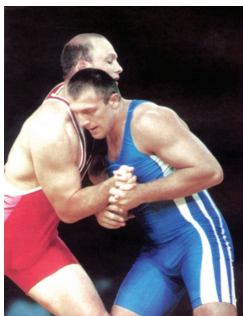
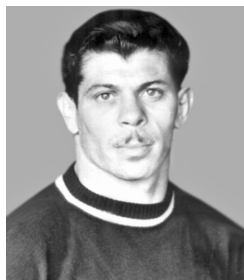
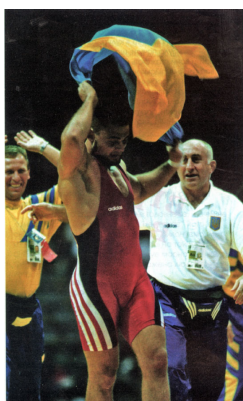
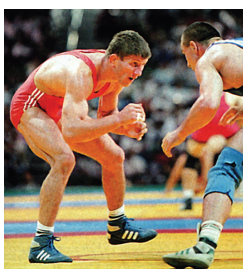
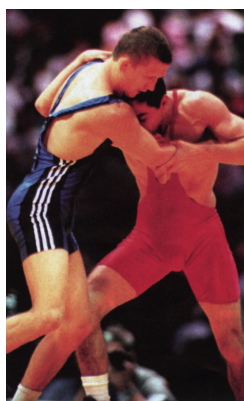
допомогою тех.-тактич. прийомів, які направлені на захоплення суперника руками тільки вище пояса та притиснення його спиною до килима (вся площа лопаток має цілком і одночасно торкнутися підлоги). У програмі Олімпійських ігор від 1896. Б. вільна розвинулася з англ. кетчу, що разом із переселенцями з'явився у Пн. Америці. Тех.-тактичні прийоми (захвати, кидки, перевороти, підніжки, підсічки тощо) спрямовані на все тіло суперника. Сутичка триває 5 хв., протягом яких слід здобути чисту перемогу (туше) чи набрати не менш як 3 бали, інакше для Б. додається ще 3 хв. У програмі Олімпійських ігор від 1904. У 1911 засн. Міжнар. аматор. федерацію боротьби, яка регулює міжнародні змагання (від 1950 проводить чемпіонати світу з Б. греко-рим., від 1951 — з Б. вільної) та об'єднує 132 нац. федерації (1998).

Б. в Україні має істор. корені. У Київ. Русі підлітків загартовували фізично: навчали метати спис, боротися тощо. Свідчення про Б. є в давніх билинах про подвиги легендарних Іллі Муромця, Альоші Поповича і Добрині Никитича. На поч. 20 ст. багатораз. чемпіоном світу з греко-рим. Б. був *І. Піддубний*. Найвідоміші укр. борці: Б. греко-рим. — чемпіони світу *І. Богдан* (1958, 1961), *С. Рибалко* (1962, 1965), *О. Колчинський* (1978), *О. Кучеренко* (1988), *А. Ігнатенко* (1988), переможці Олімпійських ігор *Я. Пункін* (Гельсинкі, 1952), *І. Богдан* (Рим, 1960), *О. Колчинський* (Монреаль, 1976 та Москва, 1980), *О. Кучеренко* (Барселона, 1992), *В. Олійник* (Атланта, 1996); Б. вільна — чемпіони світу *Б. Гуревич* (1967, 1969), *П. Пінігін* (1975, 1977–78), *С. Белоглазов* (1982, 1983, 1985–88), переможці Олімпійських ігор *Б. Гуревич* (Мехіко, 1968), *П. Пінігін* (Монреаль, 1976), *А. Белоглазов* (Москва, 1980), *С. Белоглазов* (Москва, 1980 і Сеул, 1988), *І. Мате* (Москва, 1980), *Е. Тадеєв* (Атланта, 1996).

С. Ф. Матвєєв

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Боротьба / С. Ф. Матвеев // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2004. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-37337>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).